

Invasive Group A streptococcal infection (iGAS) me ōna pāpātanga

Ko te pokenga Invasive Group A streptococcal (iGAS) he mate kitakita kino ka takea mai i te kitakita e kīia ana ko te Group A *Streptococcus* (GAS).

Ka kino te māuiui ina uru tēnei kitakita ki ētahi wāhanga o tō tinana pēnei i te toto, i te uaua, me te ara whakawhānau i muri i te whānautanga o te pēpi.

Mā te iGAS e tino māuiui ai te tangata, e mate ai rānei i ētahi wā. Me mātua kimi āwhina, kia wawe.

Ngā tohumate – Ngā āhuatanga ka kitea, ka rangona

Ko ngā tohumate o te iGAS, he:

- kirikā (he wera te kiri, he korohāwini, he neke atu i te 38°C te kirikā)
- whana te korokoro (he tohutohu anō kei te whārangi e whai ake nei)
- ānini māhunga
- māngeongeo te kiri harehare, he mamae rānei (he tohutohu anō kei te whārangi e whai ake nei).
- manawa hē
- kino te ngau o te mamae i te ringa, i te waewae

Te rapu āwhina hauora

Mēnā ko koe, ko tētahi rānei i tō whare ka pāngia e ngā tohumate o te iGAS, ka tere māuiui rānei, me he anipā rānei kei a koe, tēnā, kia wawe te rapu āwhina hauora. He mea nui tēnei mēnā kua pātata koe, tētahi atu rānei ki tētahi tangata kua pāngia e te iGAS.

Me wawe te whakapā atu ki tō GP, ki tō kaiwhakarato hauora me te kimi āwhina. Waea atu rānei ki Healthline **0800 611 116** ahakoa te hāora o te rā 24/7 mō ētahi tohutohu hauora kore utu, me ētahi mōhiotanga hei ārahi i tō ara whakamua. Ina tūpono ohotata, waea atu ki **111**.

Mēnā ehara te reo Pākehā i tō reo tuatahi, he kaiwhakamāori kei a Healthline. Mēnā he hauātanga ōu, he tangata Turi koe, he taringa āhua turi ōu, he tangata turi matapō koe, he ārai whakaputa kupu rānei ōu tēnā tirohia ngā ratonga hauora e rārangi mai ana kei te hiku o tēnei pepa pārongo.

Te rere o te iGAS

Ko ngā kitakita e takea mai ai te iGAS ka kaha kitea i te korokoro me te kiri. Ka rere te kitakita ka mare ana, ka tīhei ana, ka kahi ana, ka pātata ana te tangata. Ahakoa kei a koe pea ēnei kitakita ehara i te mea ka māuiui koe.

Te hunga ngāwari kia pāngia

Ka pā pea te iGAS ki a wai, engari he nui ake te tūpono ka pāngia mēnā kua tata koe ki tētahi atu e pāngia ana e te iGAS, pēnei i:

- ngā mema o te whānau, me ō hoa noho
- te hoa piri tata, te whaiāipō.

Ko te nuinga o ngā tāngata ka tata atu ki tētahi e pāngia ana e te iGAS kāore e māuiui, engari me mātua mataara tonu ki ngā tohumate.

He tohutohu motuhake mō ngā mātua me ngā pēpi

Ki te pāngia tētahi kātahi anō ka whakawhānau pēpi, tāna pēpi rānei e te iGAS i roto i ngā rā 28 i muri i te whānautanga, me whai rongoā te matua, te pēpi rānei kāore e pāngia ana e te iGAS, kia kore ai ia e māuiui. Ka āwhina tētahi tākuta, tētahi kaiwhakarato hauora rānei i a koe kia whai i te rongoā e tika ana.

Te Kaupare i te Mate

Me whakaheke i te tūpono ka pāngia koe e te iGAS mā:

- **te horoi ringaringa:** Whakamahia te hopi me te wai, horoia kia pai, ā, kia tika te whakamaroke.
- **te tāpi i ngā motunga kiri:** kia āta tiakina ngā motunga kiri kia mā, kia tāpia.
- **te kaiponu i ō rawa whaiaro:** Kāore e tika kia tohaina ngā mea pēnei i ngā tauera, i ngā kapu, i ngā paraihe niho. Mēnā he take me hāpai te tokorua i te rawa kotahi pēnei i te tauera, me mātua horoi ki te hopi horoi kākahu, ka tohaina ai.

Me aha te pāpātanga?

Mēnā i tata koe ki tētahi tangata e pāngia ana e te iGAS, e pai ana tō mahi i ngā mahi o ia rā, engari me mataara ki ngā tohumate o te iGAS mō te 30 rā.

Ina whana tō korokoro, tērā rānei o tētahi o tō whare hei ngā rā 30 e tū mai nei, ā,

- he Māori koe, he tangata nō Te Moananui-a-Kiwa rānei, ā, kei waenganui i te 3 me te 35 tau te pakeke
- he whanaunga kei te kāinga i pāngia e te mate rūmātiki i mua.

Me mātua whakapā atu koe ki tō tākuta, ki tētahi kaiwhakarato hauora rānei ahakoa kāore pea he tohumate. Me whakamōhio atu koe kua pātata koe ki tētahi e pāngia ana e te iGAS.

Ina pā mai te mate kiri ki a koe, ki tētahi rānei o tō whare hei ngā rā 30 e tū mai nei, he mea nui kia whakapā atu koe ki tō tākuta, tētahi rānei o ngā kaimahi hauora. Me whakamōhio atu kua pātata koe ki tētahi e pāngia ana e te iGAS.

Ki te māuiui koe hei ngā rā 30 e haere ake nei, me wawe te whakapā atu ki tō tākuta, ki tō kaiwhakarato hauora rānei. Me whakamōhio atu koe kua pātata koe ki tētahi e pāngia ana e te iGAS. Me hari anō hoki i tēnei puka hei whakaatu atu ki a ia.

Mō te kupu āwhina hauora koreutu

- Toroa te paetukutuku o Hauora Aotearoa | Te Whatu Ora healthnz.govt.nz/igas
- Waea atu ki Healthline **0800 611 116** ahakoa te hāora o te rā 24/7 mō ētahi tohutohu hauora koreutu, me ētahi mōhiotanga hei ārahi i tō ara whakamua. E wātea ana ki a koe he kaimātai hauora Māori ki te waea koe i waenga i te 8am me te 8pm. He ratonga whakawhiti reo, NZ Relay Service hoki e wātea ana ki a koe.
- Mō te hunga e noho ana, e toro ana rānei ki ngā wāhi tuawhenua, ka taea te whakapā atu ki tētahi tākuta i ngā hāora kore mahi ki Ka Ora Telecare **0800 2 KA ORA (0800 252 672)** rānei kaora.co.nz. Kei te wātea tēnei ratonga mai i te 5.00pm ki te 8.30am i ngā rā o te wiki, ā, 24 hāora te wātea hei ngā rā whakatā me ngā hararei tūmatanui.
- He ratonga kore utu te NZ Relay Service, kei nzrelay.co.nz mēnā he tangata Turi koe, he taringa āhua turi ōu, he tangata turi matapō koe, he ārai whakaputa kupu rānei ōu.

Disability Immunisation Helpline

- He waea motuhake mō te hunga hauā e wātea ana i te Mane ki te Paraire, mai i te 8.00am ki te 5.00pm. Waea koreutu ki **0800 11 12 13**, tukua rānei he kuputuhi ki **8988** mō ētahi kupu āwhina, whakamārama, me toro rānei i a healthpoint.co.nz/disability-helpline